

Dyre- og fugleiagttagelse (2)

Hvor mange af gæsterne har rent faktisk set dyr under deres besøg i naturen?

For mange mennesker er det vigtigt at have mulighed for at opleve dyrelivet i forbindelse med besøg i naturen. Men hvor stor en del af gæsterne ser rent faktisk dyr under deres besøg – og hvilke dyr ses hovedsageligt?

Selvom rådyret i skovbrynet er populært, er det ikke kun store dyr, der har en oplevelsesmæssig betydning. Mange smådyr er lettere at iagttage på nært hold, f.eks. snegle, mariehøns osv. Nogle dyr er lettere at se i naturen end andre, bl.a. fordi de har deres levesteder, hvor mennesker færdes, er aktive om dagen, er mindre sky eller har en størrelse, farve, lyd eller bevægelser, der gør dem mere synlige. Enkelte dyr kan forstyrre en positiv oplevelse af naturen (myg, hvepse, skovflåter og lign.), ligesom nogle mennesker er decideret bange for eksempelvis edderkopper og slanger. Forskellige dyr kan altså påvirke naturoplevelserne på forskellig vis.

Det står dog klart, at dyrelivet har stor betydning for mange andre end ornitologer, jægere og lystfiskere. Når man spørger befolkningen, hvor vigtigt mødet med dyr er for naturoplevelsen, finder op mod 85 %, at det er vigtigt i et eller andet omfang. Alene selve bevidstheden om *muligheden* for at se dyr forbedrer også naturoplevelsen. Ca. 70 % mener at det er tilfældet. Disse resultater underbygges af, at praktisk taget

FOTO: ADAM NISSEN FLEDT

ingen (under 3 %) er uenig i udsagnet ”jeg sætter pris på at se dyr, når jeg er på tur i naturen”.

Undersøgelser i tre konkrete skov- og naturområder

I forbindelse med projektet ”Feltundersøgelse af effekter af friluftsskaktiviteter på naturen i Danmark” er bl.a. de besøgendes oplevelser af dyr undersøgt nærmere i tre naturområder (Rude Skov, Hestehave Skov og Mols Bjerger) over en tre-års periode fra 2005 til 2007. Se noten sidst i dette Videnblad eller Videnblad 1 og 2 for nærmere beskrivelse af selve projektet og den konkrete dataindsamling.

Hvor mange har set dyr under deres tur?

Som nævnt ovenfor er muligheden for at opleve det vilde dyreliv vigtigt for mange mennesker. Det er derfor

nærliggende at spørge: I hvor høj grad opfyldes ønsket om at opleve det vilde dyreliv i forbindelse med besøg i naturen? Det viser sig, at mere end halvdelen af de adspurgte reelt har set en række forskellige fugle- og andre dyrearter i forbindelse med deres besøg i de tre undersøgte skov- og naturområder (Boks 1). At andelen, der har set dyr er lavest i Rude skov, hænger sandsynligvis sammen med et brugsmønster, der i højere grad er præget af ”hurtige” aktiviteter i forhold til de to andre undersøgte områder. Resultatet fra Mols Bjerger skal tages med visse forbehold – se senere under ”Hvilke dyr blev set?”.

Ser man på socio-demografiske forhold som eksempelvis mænd og kvinder eller yngre og ældre, kan der ikke konstateres sikre forskelle, mht. hvorvidt man har set dyr eller ej. Derimod er der en tydelig sammenhæng mellem det at have observeret dyr, og de aktiviteter man i øvrigt angiver, at man har foretaget. Eksempelvis kan man se den klare sammenhæng, at blandt de gæster, der har gået en tur, siddet stille, spist

Boks 1.

Andel der svarede ”Ja” til spørgsmålet: ”Har De set nogen dyr under Deres besøg her i dag?”

Rude Skov:	52 %
Hestehave Skov:	60 %
Mols Bjerger:	72 %

medbragt mad, fotograferet, samlet bær, svampe mm. eller leget, er en markant større andel, der har set dyr. Et resultat der giver god mening, da det er de (for det meste) mere stille aktivitetsformer. At også besøgende der færdes uden for veje og stier og/eller har relativt lange besøg (2-8 timer) ser flere dyr synes fornuftigt. – Hvordan selve omfanget af aktiviteten ”set på dyr” og ”set på fugle” forholder sig til en række andre aktiviteter – f.eks. at lufte hund, gå eller cykle en tur er beskrevet i Videnblad 4.

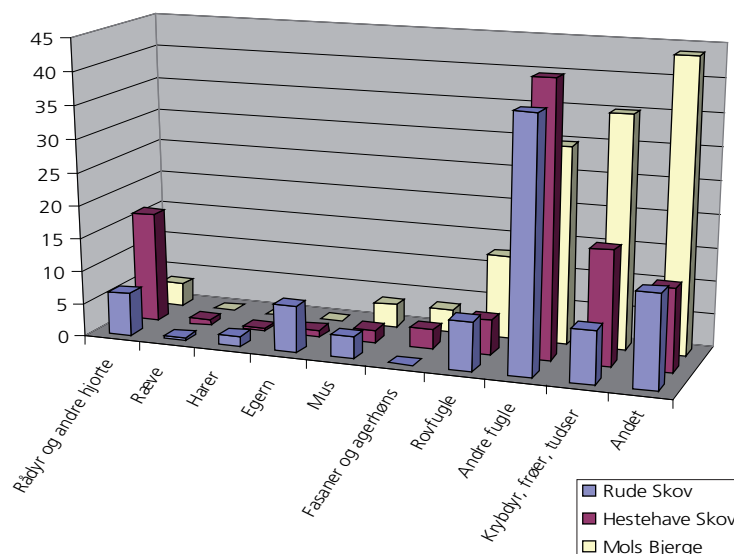
Hvilke dyr blev set?

De besøgende, der havde set dyr under deres besøg, blev bedt om at angive hvilke dyr, de så rent faktisk så. Svarpersonerne angiver i gennemsnit at have set knap to forskellige ”arter”. I Figur 1 ses det, at det – måske ikke uventet – er fugle, der ses af de fleste. Eksempelvis har 3% af samtlige interviewede gæster i Hestehave Skov set fasaner/agerhøns, 5% har set rovfugle og godt 40% har set andre fugle. Resultaterne synes at harmonere fornuftigt med, hvad der umiddelbart kunne forventes mht. forskelle mellem såvel observerede dyrearter, som mellem de tre undersøgte områder. Eksempelvis er rådyr observeret mest i Hestehave Skov, og fasaner og agerhøns mindst i Rude Skov. Mht. gruppen ”Andet”, kan det oplyses, at der hovedsageligt er tale om insekter, snegle og sommerfugle.

Som nævnt skiller Mols Bjerge sig lidt ud – både mht. hvor mange der har set dyr, og den store gruppe der angiver ”Andet”. Ses der nærmere på hvilke dyr, der anføres i denne kategori, viser det sig, at ca. halvdelen af disse observationer har relation til landskabsplejen i området (får, køer og heste) og altså ikke til det ”vilde” dyreliv (se evt. også noten sidst i Videnbladet ang. Mols Bjerge).

Yderligere viden

Hvordan man i sin planlægning og

Figur 1: Procentdel af samtlige besøgende der har set en række forskellige dyr i forbindelse med deres besøg.

forvaltning af landskabet tilgodeser såvel borgernes naturoplevelser, som naturen selv – med dets vilde dyreliv – er et væsentligt og et evigt aktuelt spørgsmål. Der er næppe tvivl om, at dyr er af stor oplevelsesmæssig betydning – og at dyrelivet rent faktisk også opleves af mange besøgende.

Ud over nærværende undersøgelser, der bidrager med lokalt orienteret viden i relation hertil, er der parallelt gennemført en landsdækkende undersøgelse. Præliminære resultater herfra understøtter de tre lokale områders resultater, idet ca. 60% af den danske befolkning så dyr i forbindelse med deres seneste skovtur i 2007/08; ligesom den indbyrdes fordeling, mellem de dyrearter befolkningen så, praktisk taget er den samme som blev observeret for de tre lokalområder. – Altså at f.eks. flere har set hjorte end egern og ræve, og at fugle er de mest sete overhovedet.

I hvilken grad den faktiske oplevelse af dyr i naturen på sigt påvirker adfærd og holdninger til forvaltnings tiltag i relation til såvel at minimere friluftslivets eventuelle effekter på naturen, som at øge oplevelsesmulighederne, kan nærværende undersøgelse dog ikke besvare.

Frank Søndergaard Jensen
Hans Skov-Petersen

Skov & Landskab, Københavns Universitet, 2010

Note

Dataindsamlingen blev gennemført som personlige interviews i 18 sommerweekender over en tre-års periode fra 2005 til 2007. I alt 957 interviews blev gennemført, fordelt med 500 interviews i Hestehave Skov, 400 interviews i Rude Skov og 57 interviews i Mols Bjerger. I Mols Bjerger blev der kun foretaget interviews i 2005. Resultaterne fra dette område er således ikke af samme sikkerhed som for de to øvrige undersøgelsesområder.

Projektet ”Friluftslivets effekter på naturen” er finansieret af Tips- og lottomidler fra Friluftsrådet (www.friluftseffekter.dk).

Kilder

Jensen, Frank Søndergaard, 2009: *Befolkningen og jagt. – I: Kanstrup, N., Asferg, T., Flinterup, M., Thorsen, B.J. & Jensen, T.S. (eds.), 2009: Vildt & Landskab. Resultater af 6 års integreret forskning i Danmark 2003-2008. – Skov- og Naturstyrelsen, Danmarks Miljøundersøgelser, Skov & Landskab, Danmarks Jægerforbund. s. 46-49. <http://www.vildtjagt.dk/templates/product.asp?ProductGuid=20440&GroupGuid=19>*